

Kompetentnostno-oryentirovannoe professyonalnoe ekologhycheskoe ob-razovanye studentov v VUZe (*Competent-Oriented Professional Environmental Education of Students in the University*), N. Novgorod, 2008, 379 p. [in Russian].

8. Перегончук Н.В. Основні підходи до вивчення проблеми професійної компетентності майбутнього психолога. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С.Костюка*. К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агенство», 2015, Том. X. Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. Вип. 27 С. 427-436 / Perehonchuk N.V. Osnovni pidkhody do vyvchennia problemy profesiinnoi kompetentnosti maibutnoho psykhologa. *Aktualni problemy psykhologii: Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykhologii imeni H.S.Kostiuka*. K.: DP «Informatsiino-analitychne ahenstvo», 2015, Tom. Kh. Psykhologiiia navchannia. Henetychna psykhologiiia. Medychna psykhologiiia. Vyr. 27 - S. 427-436 (*The Basic Approaches to the Study of Problem of Professional Competence of Future Psychologist / Issues of the day of psychology : Collection of scientific works of Institute of psychology of the name of Kostuk*. K.: 2015, pp. 427-436. [in Ukrainian].

9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. К.: Академвидав, 2006. 352 с./ Ficula M. M. Pedagoghika vyshhoji shkoly: Navch. posibnyk (*Fitsula M. M. Pedagogics of the Higher School: Teaching. Manual*), K.: Akademvydav, 2006. 352 pp. [in Ukrainian].

10. Цілінко Л. І. Особливості професійно-психологічної підготовки працівників спеціальних підрозділів міліції «Сокіл», «Беркут». Зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С.Д. Максименка. Т. VIII, част. 8. К., 2006. 384 с. / Cilynko L. I. Osoblyvosti profesijno-psykhologichnoji pidgotovky pracivnykiv specialnykh pidrozdiliv miliciji «Sokil», «Berkut» (*Features of Professional Psychological Training of Employees of Special Units of Militia «Sokil», «Berkut»*), Zb. nauk. pr. In-tu psykhologhiji im. Gh. S. Kostjuka APN Ukrajinu / za red. S.D. Maksymenka. T. VIII, chast. 8. K., 2006. 384 s. [in Ukrainian].

Дата надходження статті: «02» жовтня 2017 р.

Стаття прийнята до друку: «24» жовтня 2017 р.

Рецензенти:

Білецька Г. – доктор педагогічних наук, професор

Галус О. – доктор педагогічних наук, професор

Тульська Оксана – доцент кафедри екології Хмельницького національного університету, кандидат педагогічних наук, доцент, e-mail: tulska2009@rambler.ru

Tulska Oksana – assistant professor of the ecology department of Khmelnytskyi National University, candidate of pedagogical sciences, associate professor, e-mail: tulska2009@rambler.ru

Цитуйте цю статтю як:

Cite this article as:

Тульська О. Формування особистісних якостей екологів як передумова ефективності їх професійної діяльності. *Педагогічний дискурс*. 2017. Вип. 23. С. 171–177.

Tulska O. Formation of Personal Qualities of Ecologists as a Precondition for the Effectiveness of Their Professional Activity. *Pedagogical Discourse*. 2017. Issue 23. pp. 171–177.

УДК 371(410)

НАТАЛІЯ ХАЙДАРИ,
аспірант

(Україна, Хмельницький, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія)

NATALIA KHAIDARI,

postgraduate student

(Ukraine, Khmelnytskyi, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy)

orcid.org/0000-0001-7283-0159

Використання досвіду британських елітних шкіл-пансіонів «паблік скулз» в Україні

Using the Experience of the British Elite Boarding Schools «Public Schools» in Ukraine

У статті здійснено аналіз приватної, зокрема елітної, освіти Великої Британії, яка розвивалася упродовж декількох століть і є системою, що перевірена часом та історією, успішно функціонує та підпорядкована чітким високим стандартам якості.

Автором досліджено діяльність британських елітних шкіл-пансіонів «паблік скулз» («public schools») – елітних школах-пансіонах Великої Британії: Вінчестер (Winchester College), Вестмінстер (Westminster School), Ітон (Eton College), Ругбі (Rugby School), Харроу (Harrow School), Чартерхауз (Charterhouse School), Шрусбері (Shrewsbury School).

Обґрунтовано рекомендації з використання досвіду Великобританії у приватних навчальних закладах України на законодавчому, науково-методичному, освітньо-адміністративному та

шкільному рівнях. Запропоновані практичні рекомендації до впровадження досвіду Великої Британії на законодавчому, науково-методичному, освітньо-адміністративному та шкільному рівнях збагатять вітчизняну теорію і практику освіти обдарованих школярів, що може стати основою для подальших досліджень у цьому напрямі.

Ключові слова: елітна освіта, школи-пансіони «публік скулз», приватна освіта Великої Британії, приватні навчальні заклади України.

The article analyzes the private, including the elite, Education UK, which developed over the centuries and is a system that is tested and a history of successfully operating and is subject to strict high quality standards.

The author studies the activities of British elite boarding schools «public schools» – elite boarding schools in the UK: Winchester College, Westminster School, Eton College, Rugby School, Harrow School, Charterhouse School, Shrewsbury School.

An analysis of the state of private, in particular, elite, education in Ukraine has shown that, despite certain advances in this area, there is a need to improve the mechanisms that would help to remedy shortcomings in domestic educational practice. An impartial analysis of the situation shows that the problems faced by private schools are not accidental, they are of a systemic nature. To provide recommendations for the use in Ukraine of a constructive and progressive British experience in education in elite boarding schools, the reasons for the small distribution of private schools and boarding schools in Ukrainian pedagogical practice are revealed.

According to the results of research to identify the organizational and educational foundations of the elite boarding schools in the UK to study the status of the problem in Ukraine, taking into account the identified deficiencies in domestic private education, we grounded recommendations for using British experience in the operation of private, including the elite, training Institutions of Ukraine – at legislative, scientific-methodical, educational-administrative and school levels. Practical recommendations for the introduction of the UK experience domestic enrich the theory and practice of education of gifted students, which can be the basis for further research in this area.

Key words: elite education, «public schools» boarding schools, private education in Great Britain, private educational institutions of Ukraine.

Постановка проблеми у загальному вигляді... У сучасній українській освітній галузі відбуваються пошуки нових форм і методів навчальної діяльності, які б допомогли повніше розкрити потенціал дитини, її креативність. У Законі України «Про освіту» (2014) йдеться про необхідність всебічного розвитку людини як особистості та найвищої цінності суспільства. Це свідчить про розуміння того, що пасивне навчання не може виховати активних громадян, адаптованих до життя у змінному світі. Як наслідок, досі тривають пошуки освітніх альтернатив, котрі можуть бути джерелом переосмислення освітньої традиції [1, с. 1].

Пошук Україною власних шляхів розвитку освіти в умовах глобалізаційних впливів є процесом складним і суперечливим. Він все менше є вільним вибором самої держави і все більше зумовлюється пріоритетами, що існують у європейському та глобальному просторі, невід'ємною частиною яких відчуваємо себе вже сьогодні. Тому актуальною стає проблема належного рівня навчання в українській середній школі, що є запорукою якісної елітної освіти [2, с. 78].

Компаративний аналіз теорії та практики кращих зразків освіти в зарубіжних країнах є підґрунтям для об'єктивної оцінки українського досвіду виховання учнівської молоді. Зокрема, осмислення пріоритетів, напрямів і тенденцій розвитку елітної освіти через виявлення загального, особливого й одиничного дає змогу окреслити можливості використання елементів зарубіжного досвіду в українському освітньому просторі [1, с. 5].

До закладів з великими освітніми традиціями належать елітні школи Великої Британії, за якими закріпилася назва «public schools» («публік скулз»). До них відносимо сім найстаріших та найбільших елітних шкіл-пансіонів для дітей (переважно хлопчиків) віком 13 – 18 років, а саме: «Вінчестер», «Вестмінстер», «Ітон», «Рагбі», «Харроу», «Чартерхауз», «Шрусбері», які були визначені «Законом про суспільні школи» (The public schools Act, 1868) [6–8; 12–13; 19–20]. Прихильники елітної освіти вважають, що справжній англійський характер упродовж століть виховувався саме у цих школах-пансіонах і що саме вони зробили Велику Британію могутньою державою. Основна загальна мета елітних шкіл-пансіонів Великобританії – виховання освічених, критично-мислячих, активних членів суспільства, здібних до саморозвитку й самостійних дій, із розвиненими лідерськими якостями, заснованими на чітких моральних принципах, а також здатних бути частиною колективу, пошанованих себе й інших, щасливих людей.

Аналіз досліджень і публікацій... Окремі аспекти функціонування «public schools» висвітлено в дисертаційних дослідженнях І. Марциновського, А. Барбариги, Н. Винокурової, І. Абакумової,

К. Назарьєвої, Т. Коляди, Н. Яременко та ін. Також привертають увагу праці українських учених-компаративістів, в яких побіжно висвітлюються ті чи інші аспекти діяльності приватних шкіл, дається аналіз їх діяльності. Так, у наукових розвідках А. Сбруєвої, О. Локшиної, О. Галуса, Л. Шапошнікової та інших аналізуються провідні напрями шкільної політики розвинених західноєвропейських країн, у тому числі й Великобританії, їх теоретичне підґрунтя, досягнення й прорахунки тощо.

Формулювання цілей статті... Мета статті – здійснити аналіз діяльності британських елітних шкіл-пансіонів «публік скулз» та обґрунтувати рекомендації з використання досвіду Великобританії у приватних навчальних закладах України на законодавчому, науково-методичному, освітньо-адміністративному та шкільному рівнях.

Виклад основного матеріалу... Актуальним і доцільним видається дослідження приватної, зокрема елітної, освіти Великої Британії, яка розвивалася упродовж декількох століть і є системою, що перевірена часом та історією, успішно функціонує та підпорядкована чітким високим стандартам якості. Як відзначають багато дослідників, виховання залежить від рівня організації шкільної спільноти. Основний керівний орган британської приватної школи – рада керуючих, яка відіграє стратегічну роль в управлінні школою. Її функції включають укладання плану розвитку школи, постановку цілей і завдань, проведення політики на досягнення цих цілей, спостереження за розвитком школи [4, с. 64].

Безпосереднім керівником приватної школи є директор, який діє в рамках політики ради керуючих. Директор добирає вчителів, визначає зміст навчальних програм, вирішує проблеми своєї школи. Головне для нього – знати учнів своєї школи і вміти їх організувати. Директори багатьох приватних шкіл вранці особисто вітають своїх учнів і можуть поговорити з батьками в неформальній обстановці. На сучасному етапі в управлінні приватними школами спостерігаються тенденції демократизації управління, залучення батьків, учнів і місцевих органів управління [4, с. 64].

Зіткнувшись із новими економічними реаліями і конкуренцією з боку сучасних інтернет-технологій, приватні освітні установи прагнуть об'єднатися. Інтеграція приватної освіти йде за трьома напрямками, насамперед у виховній сфері. Перший напрям – це взаємодія приватних шкіл між собою. У Великобританії важливу роль у цьому процесі відіграє офіційний орган «Асоціація директорів», який відає питаннями управління 65 престижних приватних шкіл. Ця організація (заснована в 1870 р.) відстоює інтереси приватних шкіл. Вона швидко реагує на зміни і вживає заходів з охорони інтересів шкіл – членів асоціації. На нараді асоціації розглядаються актуальні питання, пов'язані з управлінням шкіл і з навчально-виховною роботою. Членами асоціації є 244 школи. Існують також «Асоціація шкіл-пансіонів» (BSA, 500 шкіл), «Асоціація незалежних шкіл» (ISA), «Асоціація шкіл для дівчаток» (GSA) та ін. [4, с. 64–65; 15].

У Великобританії приватні школи співпрацюють із багатьма незалежними організаціями, які сприяють діяльності шкіл: Радою незалежних шкіл (ISC) [17], Інформаційною службою приватних шкіл (ISIS) [16] та ін. [4, с. 65].

Другий напрям – це розвиток партнерських зв'язків із державними школами в різних сферах, починаючи від спортивних змагань до організації курсів підвищення кваліфікації вчителів. Інтеграція державного і приватного сектору освіти є предметом багатьох наукових досліджень. Т. Світ-Холл у своїй роботі виявив чинники, які сприяють успішній інтеграції приватних шкіл у галузі виховання. Це чітко поставлені цілі, наукове прогнозування, створення партнерської обстановки, лідерство і пропаганда досягнень приватного сектору, наукові дослідження. Під час успішної співпраці з державним сектором освіти посилюється роль великих, елітних приватних шкіл, різноманітність і культурний плюралізм [14].

Третій напрям – це інтеграція приватних шкіл у міжнародному масштабі. Багато шкіл входять у Міжнародну організацію приватних шкіл Round Square, членами якої є школи Австралії, Великобританії, Канади, Індії, Німеччини, США та інших країн. Члени цієї організації здійснюють співробітництво в рамках різних виховних та освітніх проєктів, проводять конференції, обмінюються учнями [11].

Приватні школи, на відміну від державних, самі визначають, кого наймати вчителями. Умови праці вчителів регулює індивідуальний контракт. При прийомі на роботу велику увагу надають таким якостям учителя, як ступінь його тактовності і витримки, вміння поводитися з дітьми і колегами, вміння створювати необхідний мікроклімат у школі. Великі приватні школи в містах можуть наймати кращих учителів, пропонуючи більш високі зарплати, особливо фахівцям у галузі математики, фізики, іноземних мов (дисципліни, які вважаються найбільш складними). Схвалюють авторські методи і підходи, що робить процес навчання в приватній школі індивідуалізованим [4, с. 66–67].

Учителі приватних шкіл Великобританії вільні у виборі засобів і способів виховання і навчання, які вони вважають найбільш ефективними і відповідають інтересам і здібностям учнів. Вони

особливо цінують цю незалежність, яка допомагає їм у професійній кар'єрі. Хорошим стимулом для роботи вчителів є більш швидке, ніж у державних школах, підвищення в кар'єрі [10].

Через наявність у приватних школах сучасних технічних засобів навчання збільшилась кількість викладачів за рахунок фахівців, які обслуговують обладнання лабораторій і комп'ютерних класів: техніків, системних адміністраторів, інженерів. Оскільки сучасні приватні школи приймають дітей із різними здібностями, то в них працюють викладачі зі спеціальною освітою, які можуть допомагати розвитку дітей зі слабкими і середніми здібностями: психологи, діагности, фахівці по роботі з дітьми з дислексією. На сайтах багатьох приватних шкіл колектив викладачів називають «співтовариством професіоналів, які постійно шукають можливості для професійного росту і навчання протягом усього життя» [9]. Так створюються умови для формування партнерських відносин учнів і великого кола дорослих [4, с. 67].

Британські приватні школи оснащені сучасним навчальним і спортивним обладнанням, фізичними, хімічними та біологічними лабораторіями, лекційними залами, майстернями, бібліотеками. У багатьох школах є власні театральні центри, арт-студії, картинні галереї й окремі класи для занять музикою і живописом. Ці прекрасні умови роблять навчання легшим і цікавішим. Сучасні і якісні освітні можливості підвищують ефективність виховного процесу [4, с. 67].

У Великобританії в 1982 р. був заснований Independent school Microelectronics centre [18, с. 10]. У кінці 90-х років ХХ століття в більшості британських шкіл були оновлені та побудовані наукові лабораторії, що відповідають стандартам сучасної освіти, комп'ютерні лабораторії і центри інформаційних технологій із бездротовим інтернетом, мультимедійні центри іноземних мов із супутниковим телебаченням [4, с. 68].

Сьогодні в британських приватних школах з'явилася тенденція до створення складних технологічних центрів. Сучасні бездротові технології є мінімальним стандартом багатьох шкіл. Багато шкіл устанавлюють зв'язок із місцевими підприємствами та університетами, які допомагають їм з обладнанням. Ці контакти допомагають освітній процес зробити наукомістким і орієнтувати виховання на розвиток наукових інтересів дітей. Виховання в приватних школах допомагає учням розвивати індивідуальний науковий потенціал [4, с. 68].

Освіту в приватних школах спрямовано також на формування готовності і здатності працювати в команді. Одним із напрямів виховання командного духу є створення брендів школи [4, с. 68].

Брендова політика в освіті – нове явище, а ринковий термін «брендинг» давно потрапив у словник приватної освіти. Широко відомий імідж школи поступово стає брендом. Брендінг – це те, що відрізняє одну школу від іншої. Реальна спроможність бренду визначається готовністю вчитися тільки в цій школі, нехай навіть за дуже високою ціною. Одні приватні школи залучають своїх клієнтів традиціями, інші – відомими вчителями, треті – різними формами освітньої діяльності [4, с. 68–69].

Сильний бренд страхує школу від несприятливих зовнішніх обставин, підтримуючи популярність і привертаючи увагу. Він створюється завдяки тривалій і копійчій роботі в умовах жорсткої конкуренції. Усі школи постійно працюють над рекламою і просуванням свого продукту, основними характеристиками якого є дотримання високих стандартів навчання і виховання. Крім видання барвистих інформативних буклетів і місцевої реклами, представники приватних шкіл організують виставки і презентації своїх шкіл за кордоном [4, с. 69].

Для будь-якої сучасної школи важливим є розміщення про себе інформації в Інтернеті. Успіхи приватних шкіл підтримуються їх чудовими веб-сайтами. Багато шкіл інвестують значні суми грошей на видання красивих глянцевого буклетів, які розповідають про програми цих шкіл, викладачів, успіхи академічні та спортивних команд і т.д. Якісні інформаційні буклети та шкільні веб-сайти можуть бути «мовчазною зброею» будь-якої школи [6–8; 12–13; 19–20].

Приватні школи починають розуміти, що вони змагаються не між собою і не з державними школами. Насправді вони змагаються з різноманітними формами альтернативної освіти, які презентує Інтернет і сучасні технології. Все більше батьків знаходять діяльність і цінності державних шкіл несумісними з їх освітніми запитами. У Великобританії батьки об'єднуються в організацію «Human Scale Movement and Education Now» [18, с. 6].

Отже, розвиток ринкових відносин у глобальному масштабі, зміна соціального складу населення, посилення міграційних процесів призвели до кризового стану приватних шкіл Великобританії в середині ХХ століття. Щоб подолати кризу, приватним школам довелося вживати таких заходів: демократизацію шкільного життя, посилення соціальної ролі школи, взаємну інтеграцію, розширення соціального складу, використання нових принципів, підходів і методів навчання і виховання. Почався новий етап розвитку феномена виховання в приватних школах, який триває в наші дні [4, с. 72].

У кінці ХХ ст. почалися реформи, які стосувалися виховної та освітньої діяльності приватних шкіл, перш за все, цільових і ціннісних установок. Старі авторитарні методи виховання втратили

ефективність для формування нових якостей особистості. Приватні школи спрямовують свою виховну діяльність на формування вмінь і навичок, необхідних у XXI столітті і починають переходити на нову креативну освітню парадигму, що забезпечує стабільне виховання учнів і пріоритет розвитку над навчанням. Під впливом виховання освітній процес орієнтується на формування особистості суспільно компетентної, науково орієнтованої, полікультурної [4, с. 73].

Як переконливо свідчить вітчизняний і світовий педагогічний досвід, приватні школи зі своїм оригінальними концепціями виховання завжди були рушієм оновлення освіти, своєрідною експериментальною лабораторією, джерелом педагогічних інновацій. На сучасному етапі розвитку сектор приватних шкіл у Великобританії характеризується стабільністю і різноманітністю, він зміцнює свої позиції і знаходиться на підйомі [4, с. 73].

Найбільш гідним представником приватного сектору освіти Великобританії є елітні школи-пансіони «public schools» (публік скулз). Серед організаційно-педагогічних особливостей «публік скулз» дослідники виокремлюють такі:

– незалежний статус приватних середніх шкіл дозволив їм відійти від утилітарної педагогічної мети й цінностей, виявити їх широке соціальне й гуманістичне значення. З одного боку, мета приватних шкіл, зокрема «публік скулз», передбачає максимальну індивідуалізацію виховання, звернення до особистості кожного вихованця, а з другого, – підкреслює його громадянську місію;

– високі результати в приватних школах забезпечують особливості організації навчально-виховного процесу: поєднання передових технічних засобів і традиційних форм, тьюторська система; профільна підготовка; високий рівень матеріально-технічної бази; можливість відбирати учнів тощо;

– важливу роль у життєдіяльності приватних шкіл Англії відіграють шкільна субкультура, традиції, символи тощо. Усі вони спрямовані на індивідуалізацію процесу виховання, дозволяють інтегрувати повсякденне життя вихованців у їх навчальну діяльність, актуалізувати особистий життєвий досвід, що, безумовно, робить процес виховання ефективним;

– до тенденцій розвитку сучасних приватних шкіл, що надають середню освіту, можна віднести прагнення дотримуватись гуманістичних цінностей у визначенні змісту освіти, меритократичних принципів у відборі учнів, ціннісного й особистісного підходів в організації навчально-виховної роботи, орієнтації на збереження традицій і пріоритет індивідуальних життєвих прагнень особистості [5].

Досвід Великої Британії як найбільш успішної в галузі науки і освіти та високорозвиненої країни може стати корисним у процесі створення сприятливих умов для розвитку елітної освіти та виховання еліти нації – майбутнього України.

Аналіз стану приватної, зокрема елітної, освіти в Україні показав, що, незважаючи на певні досягнення в цій галузі, потребують удосконалення механізми, які б сприяли до усунення недоліків у вітчизняній освітньо-виховній практиці. Неупереджений аналіз ситуації показує, що проблеми, з якими стикаються приватні школи, не є випадковими, вони мають системний характер. Тож їх вирішення на користь усім: і тим, хто має якусь причетність до приватних шкіл, і тим, кого нібито обходять негаразди в цій сфері: «Ми всі знаходимось в одному човні, і криза, яка поставила ці школи на межу зникнення, є однією з ознак загальної системної кризи шкільної освіти в Україні» [3].

Серед проблем вітчизняного приватного освітнього сектору, які мають загальний характер і потребують розв'язання на державному чи регіональному рівнях, практики називають такі: фінансування з місцевих бюджетів виконання державного компонента середньої освіти; зменшення орендної плати за приміщення (орендна плата на рівні – 10% від оціночної вартості приміщення є вбивчою); встановлення справедливих тарифів за комунальні послуги (таких, як і для інших шкіл); удосконалення нормативно-правової бази функціонування приватного закладу освіти; усунення бюрократичних перепон (при оформленні документів на відведення землі під територію школи тощо); удосконалення системи оподаткування закладів (навчальні заклади взагалі звільнені від земельного податку, а приватні заклади мусять платити стільки ж, як сплачують магазини чи ринки); незабезпеченість підручниками, методичною та художньою літературою [3].

Для надання рекомендацій до застосування в Україні конструктивного і прогресивного британського досвіду виховання в елітних школах-пансіонах виявлено причини незначного поширення приватних шкіл, шкіл-пансіонів в українській педагогічній практиці. Серед них названо: недосконале законодавство, що регулює функціонування приватних закладів середньої освіти (законодавчий рівень); недостатнє науково-методичне забезпечення та відсутність ЗМІ, присвячених проблемам діяльності приватних елітних освітньо-виховних закладів (науково-методичний рівень); недостатня підтримка освітніх ініціатив прихильників приватної освіти, членів громадських об'єднань, асоціацій на державному, регіональному і локальному рівнях (освітньо-адміністративний рівень); низька активність інноваційної діяльності шкіл, спрямованої на пошук освітніх інновацій, ігнорування історико-педагогічного досвіду діяльності вітчизняних приватних навчальних закладів, низький рівень розвитку шкільної субкультури як основи виховання еліти

нації (шкільний рівень).

Відповідно до результатів проведеного дослідження з виявлення організаційно-виховних засад діяльності елітних шкіл-пансіонів у Великобританії, вивчення стану досліджуваної проблеми в Україні, враховуючи виявлені недоліки у вітчизняній приватній освіті, нами обґрунтовано рекомендації з використання досвіду Великобританії у діяльності приватних, зокрема, елітних, навчальних закладів України:

– на *законодавчому рівні*: необхідність урахування в законодавстві особливостей приватних елітних шкіл як окремого типу закладів загальної середньої освіти; розроблення механізмів державного субсидювання і підтримки приватних освітньо-виховних закладів; удосконалення та посилення вимог до створення, атестації та акредитації приватних елітних навчальних закладів; постійний моніторинг та контроль за виконанням умов ліцензування, якості викладання у приватних навчальних закладах, управліннями освіти облдержадміністрацій, МОН України та ін.;

– на *науково-методичному рівні*: удосконалювати розробку та впровадження інноваційних педагогічних стратегій, форм і методів виховання, спрямованих на формування еліти країни; здійснювати цілеспрямовану підготовку педагогів-професіоналів, здатних до розробки та реалізації інноваційних виховних форм, методів і технологій; створити мережу спеціалізованих періодичних видань для учителів та учнів елітних шкіл, для їхніх батьків, а також видання шкільних газет та журналів; заохочувати наукових та педагогічних працівників до висвітлення проблем навчання і виховання в елітних школах на сторінках загальнопедагогічних газет та журналів; розвивати інтернет-ресурси, які надавали б вичерпну інформацію про стан приватної елітної освіти, про особливості відбору до елітних навчальних закладів, а також про освітню політику уряду в цьому напрямі та ін.

– на *освітньо-адміністративному рівні* (МОН України, департаменти, відділи, управління освіти): розробки нормативних документів, які б регламентували діяльність приватних елітних шкіл; проведення семінарів і тренінгів з урахуванням інноваційних педагогічних стратегій, форм і методів виховання; сприяння формуванню позитивної громадської думки про місце і функції приватних шкіл у демократизації системи освіти України, рівного й неупередженого ставлення до учнів та працівників приватних елітних навчальних закладів; підтримка та сприяння реалізації рекомендацій міжнародних експертів у питаннях відбору в елітні навчальні заклади;

– на *шкільному рівні*: врахування у виховному процесі національних особливостей вітчизняної системи освіти, спадщини українських теоретиків і практиків шляхом вивчення історико-педагогічного досвіду діяльності приватних навчальних закладів; інтеграція приватної освіти (взаємодія приватних шкіл між собою; співпраця з багатьма незалежними організаціями; розвиток партнерських зв'язків із державними школами в різних сферах, починаючи від спортивних змагань до організації курсів підвищення кваліфікації вчителів; інтеграція приватних шкіл у міжнародному масштабі); популяризація так званої брендової політики в освіті з метою презентації оригінальності та унікальності кожної елітної школи; впровадження у вітчизняну практику тенденцій сучасних елітних шкіл-пансіонів «паблік скулз», зокрема: дотримання гуманістичних цінностей у відборі змісту освіти, меритократичних принципів у відборі учнів, ціннісного та особистісного підходів в організації виховної роботи, орієнтації на збереження традицій і пріоритету індивідуальних життєвих прагнень особистості; створення в школі дитячо-дорослого співтовариства, побудованого на принципах співпраці і партнерства, що приводить до формування общинного духу; організація і розвиток різних форм самоврядування учнів; створення клубів випускників; посилення ролі релігійного, фізичного, патріотичного та естетичного виховання; спрямування виховної роботи на виховання гармонійно-розвиненої особистості учня, формування самостійності, відповідальності й активності шляхом створення шкільної субкультури.

Висновки... Запропоновані практичні рекомендації до впровадження досвіду Великої Британії на законодавчому, науково-методичному, освітньо-адміністративному та шкільному рівнях збагатять вітчизняну теорію і практику освіти обдарованих школярів, що може стати основою для подальших досліджень у цьому напрямі.

Список використаних джерел і літератури / References:

1. Заболотна О. А. Теорія і практика альтернативної шкільної освіти у країнах Європейського Союзу : монографія. Умань : ФОП Жовтий, 2013. 364 с. / Zabolotna O. A. *Teoriia i praktyka alternatyvnoi shkilnoi osvity u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu (Theory and Practice of Alternative School Education in the Countries of the European Union)*, Uman, 2013, 364 p. [in Ukrainian].

2. Коляда Т. В. Організаційно-педагогічні засади функціонування елітних шкіл у Великій Британії (XIX – перша половина XX ст.): монографія. Умань : ФОП Жовтий, 2015. 294 с. / Koliada T. V. *Orhanizatsiino-pedahohichni zasady funktsionuvannia elitnykh shkil u Velykii Brytanii (XIX – persha polovyna XX st.) (Organizational-Pedagogical Bases of Functioning of Elite Schools in Great Britain (XIX – First Half of the XX Century))*, Uman, 2015, 294 p. [in Ukrainian].

3. Приватні школи в Україні: уверх сходами, які ведуть донизу [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<http://education-ua.org/ua/articles/143-privatni-shkoli-v-ukrajini-uverkh-skhodami-yaki-vedut-donizu> / *Pryvatni shkoly v Ukraini: uverkh skhodamy, yaki vedut donyzu (Private Schools in Ukraine: Up the Stairs Leading Down)* [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://education-ua.org/ua/articles/143-privatni-shkoli-v-ukrajini-uverkh-skhodami-yaki-vedut-donizu> [in Ukrainian].

4. Симушкина Н. Ю. Воспитание в частных школах Великобритании и США в конце XX – начале XXI века. Омск, 2017. 200 с. / Symushkina N. Yu. *Vospityanye v chastnykh shkolakh Velykobrytanyu y SShA v kontse XX – nachale XXI veka (Education in Private Schools of Great Britain and the USA at the End of the XX – Beginning of the XXI Century)*, Omsk, 2017, 200 p. [in Russian].

5. Яременко Н. В. Особливості розвитку приватної освіти в Україні в сучасних умовах: Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: зб. наук. праць Х. : Вид. Група «Основа», 2009. Вип. 31. С. 56–66. / Iaremenko N. V. *Osoblyvosti rozvytku pryvatnoi osvity v Ukraini v suchasnykh umovakh (Peculiarities of Development of Private Education in Ukraine under the Modern Conditions), Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty: zb. nauk. Prats*, Kh., 2009, Vyp. 31, pp. 56–66. [in Ukrainian].

6. Charterhouse School official website [Electronic resource]. URL : <http://www.charterhouse.org.uk/> / *Charterhouse School official website* [Electronic resource]. URL : <http://www.charterhouse.org.uk/> [in English].

7. Eton College official website [Electronic resource]. URL : <http://www.etoncollege.co.uk/> / *Eton College official website* [Electronic resource]. URL : <http://www.etoncollege.co.uk/> [in English].

8. Harrow School official website [Electronic resource]. URL : <http://www.harrowschool.org.uk/> / *Harrow School official website* [Electronic resource]. URL : <http://www.harrowschool.org.uk/> [in English].

9. Manaf M. J. Enhancing the value of public education: lessons from the private sector // Phi Delta Kappan. 2006. Vol.87, № 9. P. 648–653 [Electronic resource]. URL : <http://www.kappanmagazine.org/search/> / Manaf M. J. *Enhancing the value of public education: lessons from the private sector* // Phi Delta Kappan, 2006, Vol.87, № 9. pp. 648–653. [Electronic resource]. URL : <http://www.kappanmagazine.org/search/> [in English].

10. Manear J. School Life / J. Manear // Engl. J. 2006 [Electronic resource]. URL : http://www.ncte.org/library/NCTEF_iles/Resources/Journals/EJ/0956-iulv06/EJ0956Secondary.pdf / Manear J. *School Life* // Engl. J., 2006 [Electronic resource]. URL : http://www.ncte.org/library/NCTEF_iles/Resources/Journals/EJ/0956-iulv06/EJ0956Secondary.pdf [in English].

11. Round Square : offic. website of Intern. Assoc, of Schools [Electronic resource]. URL : <http://www.roundsquare.org/> / *Round Square : offic. website of Intern. Assoc, of Schools* [Electronic resource]. URL : <http://www.roundsquare.org/> [in English].

12. Rugby School official website [Electronic resource]. URL : <http://www.rugbyschool.net/> / *Rugby School official website* [Electronic resource]. URL : <http://www.rugbyschool.net/> [in English].

13. Shrewsbury School Website. [Electronic resource]. URL : <http://www.shrewsbury.org.uk/> / *Shrewsbury School Website*. [Electronic resource]. URL : <http://www.shrewsbury.org.uk/> [in English]

14. Sweet-Holp T. J. Public-private partnerships in education: modeling political success / T. J. Sweet-Holp. [S. 1.], 2001 [Electronic resource]. URL : <http://www.ebav.co.uk/itm/Public-private-Partnerships-Education-Timothy-Sweet-Holp-9783639060249-281119693814> / Sweet-Holp T. J. *Public-private partnerships in education: modeling political success*, 2001 [Electronic resource]. URL : <http://www.ebav.co.uk/itm/Public-private-Partnerships-Education-Timothy-Sweet-Holp-9783639060249-281119693814> [in English].

15. The Boarding Schools' Association: offic. website [Electronic resource]. URL : <http://www.boarding.org.uk/> / *The Boarding Schools' Association: offic. website* [Electronic resource]. URL : <http://www.boarding.org.uk/> [in English].

16. The Independent : offic. website [Electronic resource]. URL : <http://www.independent.co.uk/education/> / *The Independent : offic. website* [Electronic resource]. URL : <http://www.independent.co.uk/education/> [in English].

17. The Independent School Council : offic. Website [Electronic resource]. URL : <http://www.isc.co.uk/> / *The Independent School Council : offic. Website* [Electronic resource]. URL : <http://www.isc.co.uk/> [in English].

18. Walford G. British private schools: research on policy and practice. London : WOBURN pres, 2003. – 229 p. / Walford G. *British private schools: research on policy and practice*, London, 2003, 229 p. [in English].

19. Westminster School Website [Electronic resource]. URL : <http://www.westminster.org.uk/> / *Westminster School Website* [Electronic resource]. URL : <http://www.westminster.org.uk/> [in English].

20. Winchester College Website [Electronic resource]. URL : www.winchestercollege.co.uk/ / *Winchester College Website* [Electronic resource]. URL : www.winchestercollege.co.uk/ [in English].

Дата надходження статті: «15» вересня 2017 р.

Стаття прийнята до друку: «05» жовтня 2017 р.

Рецензенти:

Руснак І. – доктор педагогічних наук, професор

Ящук І. – доктор педагогічних наук, професор

Хайдарі Наталія – аспірант Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, e-mail: nataliia4899@gmail.com

Khaidari Natalia – postgraduate student of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, e-mail: nataliia4899@gmail.com

Цитуйте цю статтю як:

Cite this article as:

Хайдарі Н. Використання досвіду британських елітних шкіл-пансіонів «публік скулз» в Україні. *Педагогічний дискурс*. 2017. Вип. 23. С. 177–183.

Khaidari N. Using the Experience of the British Elite Boarding Schools «Public Schools» in Ukraine. *Pedagogical Discourse*. 2017. Issue 23. pp. 177–183.